

JAK JSME ŽILI v Československu

Liptálské slavnosti a FoS Lipta Liptál

DÍL PRVNÍ

V loňském roce jsme si připomněli 100 let od vzniku samostatného Československa. Pokusme se vžít do společenské atmosféry té doby: Jsme po staletích konečně samostatní, můžeme vládnout sami sobě.

Na vesnicích a ve městech sílí touha obyvatel po zrychlení růstu životní úrovně, rozmach společenského vědomí se projevuje zejména zakládáním nejrůznějších spolků. Od hasičů, sokolů až po kulturu, divadla a podobně.

Výjimkou v tomto směru není ani valašská vesnice Liptál. Dědina, v níž byla velmi aktivní Místní jednota republikánského dorostu (MJRD) československého venkova, která byla založena 26. prosince 1926. K základním činnostem spolku patřila osvěta při zvyšování úrovně zemědělství. Setkávání mladých lidí však bylo rovněž vhodným podhoubím pro společenské besedy a tanečnické skupiny. „V této atmosféře se v Liptálu skupina mladých nadšenců semknula kolem učitelů Emilie a Františka Váňových a spolu s valašským spisovatelem a malířem Janem Kobzáňem začala v Kleskové hospodě navštěvovat staré valašské tance. Umělecký směr určoval mistr Jan Kobzáň, organizaci zajišťovala Emilie Váňová,“ zavzpomínal na dobu, která předcházela vzniku tradice v pořádání Liptálských slavností Ladislav Michálek, jejich pozdější dlouholetý ředitel a hospodář Souboru valašských písní a tanců Lipta Liptál.

První větší veřejné vystoupení absolvovali krojovaní Valaši z Liptálu na Moravskoslezských slavnostech pořádaných ve dnech 5. a 6. července 1930 v Panské zahradě ve Vsetíně. Návštěvní-

kům se tu představili ve zbojnických krojích s tanečním pásmem Zbojnické kolo s odzemkem a zatančili též zbojnické točené. Akce se spolu s Mistrem Kobzáňem a manželzy Váňovými zúčastnilo dvanáct ogarů a třicet cérek. „Tanečníci přijeli do Vsetína na žebříňáku taženém párem koní. Kočím povozu byl tehdy Josef Matějů,“ připomněl Ladislav Michálek.

A pak už šly akce Liptálských Valachů jedna za druhou. V Liptále to pravidelně byly dožínky s průvody. V roce 1934 je připomínána účast krúžku v Rožnově pod Radhoštěm na Valašském roku. O rok později účinkovala liptálská krojovaná skupina při hanáckých dožínkách ve Štěpánově u Olomouce. Každoročně byly v Liptále v hospodě U Klesků pořádány Valašské bály. Jan Kobzáň, jako veliký obdivovatel zbojníků a chlapeckého hrdinství a odporu proti bezpráví neopouštěl tuto tematiku a snažil se o oživení tanců, písní a vyprávění na toto téma.

Krásnou a záslužnou práci násilně přetrhla druhá světová válka. Fašisté v každém takovém počínání viděli nepřátelství vůči Říši, a proto byla veškerá spolková činnost zakázána. Liptálské slavnosti však ani nařízení Němců nezastavila. Dál pořádali zábavy, bály a dokonce i nácviky zbojnických tanců a točených. Zázemí jim poskytovala Lukšova fabrika (dříve Thonetka, později Lipta a po roce 1990 čalounictví). „Běžné prý bylo, že vždy, když se blížila německá hlídka, tak někdo odšrouboval pojistky,“ pověděl Ladislav Michálek.

Text: Dušan Póč a redakce, snímky: archiv Ladislav Michálek a FoS Lipta Liptál

CÉRKY. Céřky z liptálského krúžku v roce 1930 – předchůdkyně valašského krúžku. Zleva sedí Emilie Smilková-Kotrlová, Rozálie Smilková-Pavelková, uprostřed stojí Golářová ze Lhoty.

OGAŘI. Liptálské zbojníky z roku 1930 – předchůdci valašského krúžku. Zleva Bohuš Daňa-Kusý, Jan Daňa, Karel Gerža-Sevců, Josef Gerža-Pašků, Jan Mikulec-Matúšů, Jan Kachtík-Budisků, Josef Matějů, Karel Chmelař-Bilovský, Pavel Filípek.

←ZBOJNÍCI. Zakládající členové valašského krúžku: zleva Pavel Vaculík (kmotr a strýc emeritního starosty obce Liptál Miroslava Vaculíka), František Váňa, Jan Daňa (bratr dědečka současného starosty obce Liptál Milana Dani).

→KAREL PECHA. Karel Pecha (1929 – 2001) byl kromě zaníceného národopisce, který v roce 1957 získal v Hradci Králové se svou tanečnicí Ludmilou Ostránskou-Daňovou na celostátní přehlídce sólových tanců 1. místo, také vášnivým fotografem a trampem. Byl členem legendární valašské trampské osady Havaj na Pulčině.

JAN TOMANA. Jan Tomana od duba je v začátcích Liptálských slavností spojován s přípravou zázemí pro účinkující i diváky. Zejména s výstavbou pódia a přípravou hlediště. Patřil k předním tanečnickým souborům.

ŽŇOVÝ.

←SOUSEDÍKOVÍ. Neoddělitelnou součástí Liptálských slavností byla manželská dvojice Radomír a Jiřina Sousedíkoví. Radomír Sousedík, synovec Josefa Sousedíka – vynálezce, jemuž se přezdívalo valašský Edison, podnikatele a továrníka (zakladatele pozdějšího podniku MEZ a v současnosti TES Vsetín) a jednoho z nejuznávanějších a nejznámějších vsetínských starostů a aktivních účastníků protifašistického odboje v II. světové válce, byl od roku 1971 až do roku 1986 ředitelem Liptálských slavností. Manželka Radomíra Sousedíka byla nejenom zpěvačkou souboru Lipta, ale také tlumočnicí a v jednom období rovněž vedoucí Malé Lipty.

TANEČNÍCI. K tanečnickům, kteří stáli u zrodu Liptálských slavností, patřili (zleva) Milena Marková-Smilková, Jan Tomana od duba, Lydie Michálková-Geržová, Josef Lukáš a Anna Dědicová-Maliňáková.

PŘI TANCÍ.

V příštím díle se znovu vrátíme k historii valašského souboru Lipta a Mezinárodnímu folklornímu festivalu Liptálské slavnosti.